

Kainuun liitto

Luonnontuoteala Kainuun biotalousstrategiassa

Pentti Malinen, maakuntajohtaja, Kainuun liitto

16.3.2016

- 1. Kainuun väestökehityksen kääntäminen positiiviseksi (määrä ja rakenne) sekä huoltosuhteen parantaminen**
- 2. Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon / saatavuuden ratkaiseminen**
- 3. Terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen**
- 4. Alueen saavutettavuuden parantaminen**
- 5. Vetovoimaisen Kainuu -kuvan vahvistaminen**

1. Elinvoimainen ja uudistuva elinkeino-elämä

- Työpaikat
- Yritykset
- Käytännönläheinen innovaatiotoiminta
- Osaavan työvoiman saatavuus

2. Sujuvan arjen, toimivien palvelujen ja yhteyksien luonnon-läheinen ympäristö

- Saavutettavuus
- Elinvoimaa tukeva aluerakenne
- Yhteistyö

3. Hyvinvoiva Kainuu

- Työllisyys ja toimeentulo
- Terveys ja toimintakyky
- Osallisuus
- yhteisöllisyys

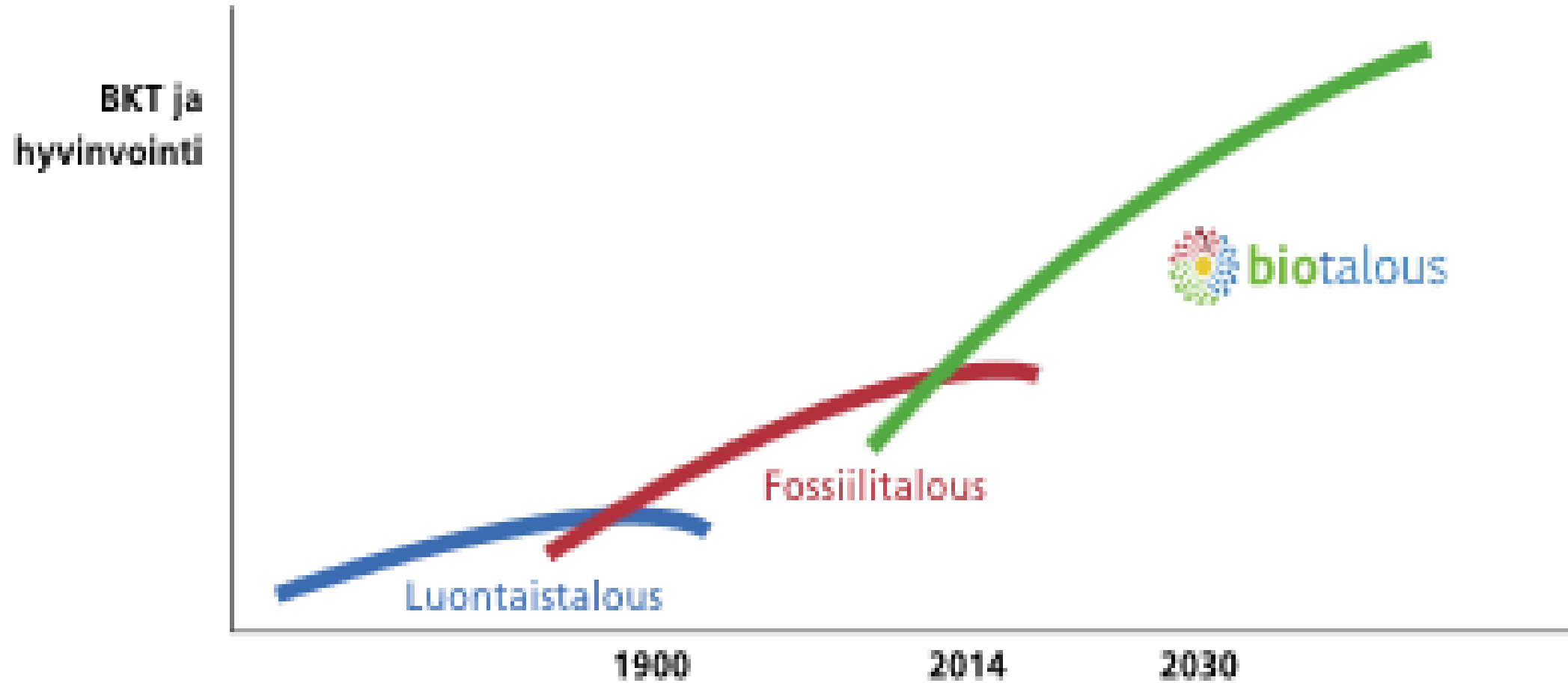
4. Kainuu –kuva

- Dynaaminen, elinvoimainen, houkutteleva
- Kainutlaatuinen

Biotalous (Suomen biotalousstrategia)

Kainuun liitto

Suomen biotalousstrategia:

Biotaloudella tarkoitetaan taloutta, joka käyttää uusiutuvia luonnonvaroja ravinnon, energian, tuotteiden ja palvelujen tuottamiseen.

Biotalous pyrkii vähentämään riippuvuutta fossiilisista luonnonvaroista, ehkäisemään ekosysteemien köyhtymistä sekä edistämään talouskehitystä ja luomaan uusia työpaikkoja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Kainuu-ohjelma: Kainuussa pyritään glokaaliin biotalouteen.

Maakunnassa vastataan kasvavaan kansalliseen ja kansainväliseen biopohjaisten tuotteiden, palvelujen ja ratkaisujen kysyntään yritys-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalla.

Kainuulainen glokaali biotalous on **paikallista tuotantoa paikallisiin tarpeisiin.**

- **Kainuun biotalousstrategia 2015 – 2020 -Kainuu ohjelman biotaloustavoitteiden saavuttamiseksi**

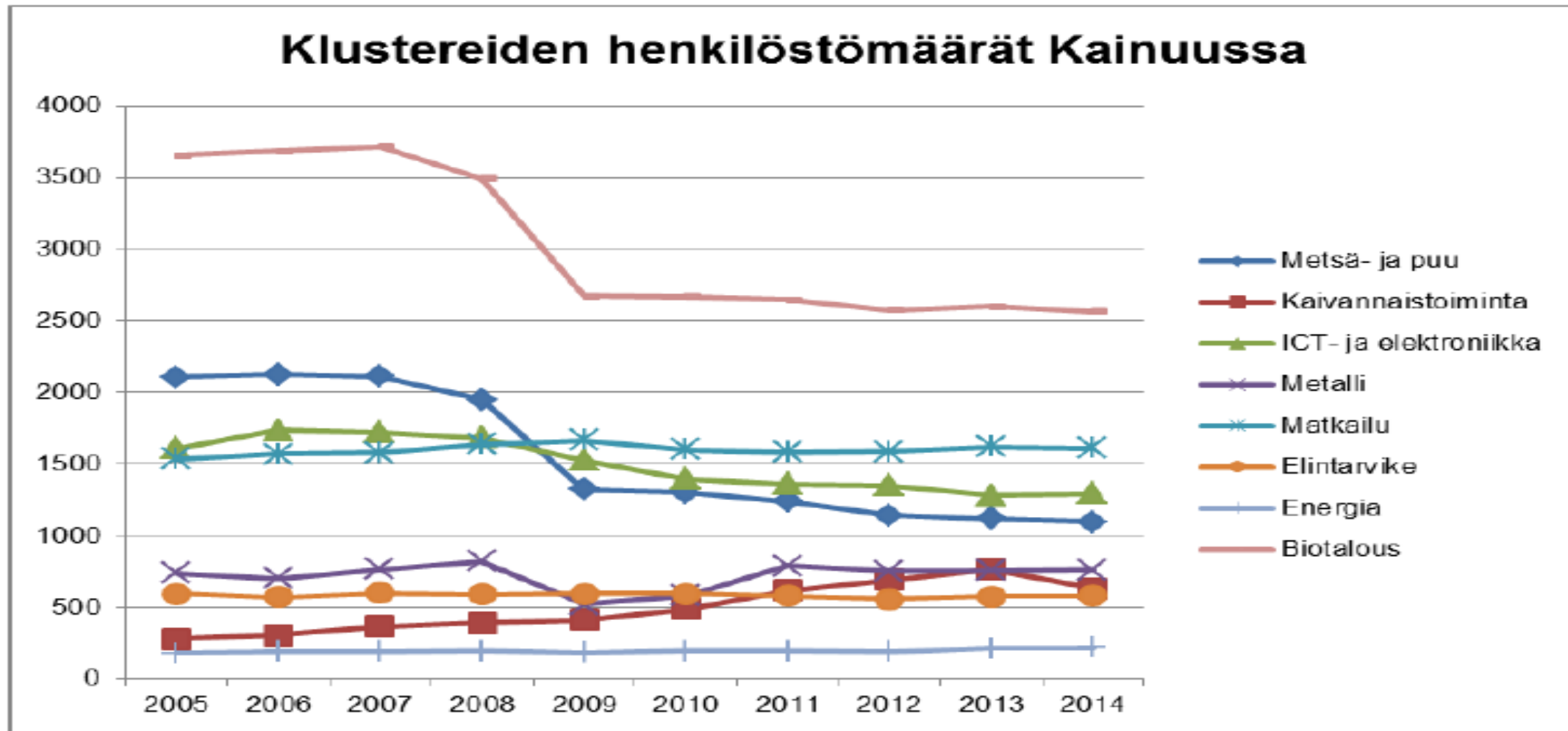
Kainuu vs. kansallinen biotalous

Kainuun liitto

Biotalous tuotos = Biotalous yritysten yhteenlaskettu liikevaihto

Suomi	Tuotos	Työlliset	Kainuu	Tuotos	Työlliset
Ruoka yhteensä	16 093	128 400	Ruoka yhteensä	110	1 877
Maatalous	4 822	90 100	Maatalous ja metsästys	71	1 634
Elintarviketeollisuus	11 271	38 300	Elintarviketeollisuus	39	243
Biotalous tuotteet yhteensä	36 966	148 520	Biotalous tuotteet yhteensä	359	2 570
Metsätalous	4 232	25 000	Metsätalous	162	1 552
Puutuoteteollisuus	6 870	36 400	Puutuoteteollisuus	153	674
Massa- ja paperiteollisuus	13 653	23 300	Massa- ja paperiteollisuus	1	20
Rakentaminen	9 228	58 120	Rakentaminen	43	320
Kemianteollisuus	1 644	1 600	Kemianteollisuus	0,2	4
Lääketeollisuus	1 339	4 100	Lääketeollisuus	0	0
Uusiutuva energia	4 033	5 801	Uusiutuva energia	128	80
Veden puhdistus ja jakelu	610	2 700	Veden puhdistus ja jakelu	2	7
Biotalous palvelut yhteensä	2974	33 900	Biotalous palvelut yhteensä	34	340
Luontomatkailu	2 718	32 000	Luontomatkailu	23	296
Metsästys	85	100	Metästys (mukana maatalouden luvuissa)		
Kalastus	171	1 800	Kalastus	10	44
Koko biotalous	60 676	319 321	Koko biotalous	633	4 873
Koko kansantalous	375 777	2 509 500	Kainuun kansantalous	3 617	35 183
Biotalous osuus	16,1	12,7	Biotalous osuus	17,50 %	13,90 %
			Kainuun osuus	1,00 %	1,50 %

Kuva 2. Elinkeinoklustereiden henkilöstömäärän kehitys Kainuussa 2005 – 2014.

KAINUUN BIOTALOUSSTRATEGIA 2015 - 2020

Biotalouden osa-alueiden yhteiset tavoitteet

Visio 2020

Päämäärät

- Lisää investointeja, raaka-aineiden jalostusta & kainuulaisia korkean jalostusasteen tuotteita ja palveluja
- Maatilojen kannattavuus & metsien tuoma aluetaloushyöty paranevat
- Irtaudutaan fossiilitaloudesta

Määrälliset tavoitteet

- Työpaikat
- Investoinnit
- Metsäpotentiaali käyttöön
- Maatalous säilyy ja vahvistuu

Strategiset toimenpiteet

Kainuun biotalouden osa-alueet ja niiden kehittämistavoitteet

- 1) Ruoka, 2) Biotalouden tuotteet - raaka-ainehankinta, 3) Biotalouden tuotteet – jalostus, 4) Uusiutuva Energia, 5) Luontomatkailu ja hyvinvointipalvelut

1. Ruoka
2. Biotalousosa-alueet – raaka-aineiden hankinta
3. Biotalousosa-alueet – jalostus
4. Uusiutuva energia
5. Luontomatkailu ja luontoperustaiset
hyvinvointipalvelut

- **Luodaan tuloksellisia biotalouden toimintaympäristöjä (liiketoiminnan ekosysteemejä), joissa paikalliset yritykset, tutkimus- ja kehittämisorganisaatiot sekä julkisen hallinnon organisaatiot tekevät tiiviistä yhteistyötä.**
- Tuotannossa toteutuvat **teollisen symbioosin** periaatteet, joiden mukaan teollisen tuotannon sivuvirrat käytetään toisen tuotannon raaka-aineina ja innovoidaan niihin liittyviä uusia käyttömuotoja (tuotteita ja palveluita).
- Lisätään uusiutuvien raaka-aineiden kaskadikäyttöä eli etsitään ja löydetään uusia käyttömuotoja raaka-aineilla ennen niiden loppukäyttöä esim. energian tuotantoon.

Kaikille biotalouden teemoille yhteiset strategiset toimenpiteet

- **Turvataan ammattitaitoisen työvoiman saatavuus.** Rekrytoidaan biotalouden osaajia maakunnan ulkopuolelta. Koulutetaan riittävästi osaajia ammatillisessa koulutuksessa ja korkeasteella nuorisoasteella ja aikuiskoulutuksessa. Vastataan akuuttiin työvoimapulaan muuntokoulutuksella. Nuoria aktivoidaan hakeutumaan alan koulutukseen. Erityisesti aloilla, joihin ei hakeudu riittävästi nuoria, toteutetaan aikuiskoulutusta.
 - Tehdään biotalouden osaamis- ja koulutustarveselvitys ja -ennakointi.
- **Olemassa olevien yritysten tarpeita kuunnellaan ja niitä tuetaan ongelmien ratkaisussa ja toimintaedellytysten kehittämisessä** (julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö sekä edunvalvonta)
- **Vahvistetaan yritysten vienti- ja markkinointiosaamista** koulutuksella ja tukitoiminnalla
- **Käynnistetään biotalouden teemaohjelmat** ja niiden toteutusta koordinoivat hankkeet
- Kainuun tiestön, rautateiden ja siltojen ja muun infrastruktuurin kunnan parantaminen niin hyväksi, että infrastruktuurin heikko kunto ei ole esteenä biotalouden kehittymiselle Kainuussa.

Kainuun biotalouden kehittämisen määrälliset tavoitteet vuoteen 2020

- **Kainuun talousmetsien kestävä hakkuusuunnite saadaan täysimääräisesti toteutettua.**
- **Saadaan vähintään kaksi teollista investointipäätöstä Kainuuseen** (uusi biotuotetehdas ja biotalouden tuotteita jalostavan teollisen tuotantolaitoksen laajentaminen)
- **Luodaan yhteensä 2300 biotalouden uutta työpaikkaa Kainuuseen** (joista metsien käyttöön perustuvaan biotalouteen uusia suoria ja välillisiä työpaikkoja 1800, loput 500 työpaikkaa muuhun biotalouteen) Tavoitteen saavuttaminen edellyttää biotalouden teollisten investointien toteutumista.
- Ensisijaisena tavoitteena on saada teollisia investointeja Kainuuseen ja sitä kautta saada puu jalostettua maakunnassa. Mikäli teolliset investoinnit eivät toteudu tavoitellusti, on kuitenkin tärkeää saada Kainuun talousmetsien kestävä hakkuusuunnite toteutettua, koska hakkuusuunnitteen toteutuessa puunhankintaan syntyy 1000 uutta työpaikkaa (nämä työpaikat ovat mukana aiemmin mainitussa 2300 työpaikan tavoitteessa).
- **Kainuun maatalouden tuotantomäärät kasvavat** Kainuun maa- ja elintarviketalouden teemaohjelman 2014 – 2020 tavoitteiden mukaisesti. Tuotannon kannattavuus ja tuottajien saama voitto kasvavat vuoden 2015 tasosta

**Kehittämiskärki:
Teknologian kehittäminen**

Toimenpide

EIP-ohjelmaan pääsy

Osaamisen siirtäminen

”Protopaja-toiminta”

**Kehittämiskärki:
Tuotantojärjestelmien
kehittäminen**

Toimenpide

Energia-tehokkaat
tuotantomuodot

Hyvinvointia edistävät
tuotteet

Tuotantoketjun
koneistaminen

Lyhyet toimitusketjut

**Kehittämiskärki:
Luomu- ja
luonnontuoteala**

Toimenpide

Tuotantoketjun
koneistaminen

Marjamasterplan

**Marjamaster-plan:in
toteutus**

Luomumaidon ja –lihan
tuotantomäärien
kasvattaminen

Biotalous tuotteet (raaka-aineen hankinta)

Kainuun liitto

Kehittämiskärki:

Jalostusasteen nosto

Toimenpide

Koulutus (kuljettajat),
terminaalissa jalostaminen

Biotehdas-konseptin
selvitys

Kaavoitus -> ratkaisulla
lisätään puun käyttöä

Sahatavaran jalostus

Kehittämiskärki:

Logistiset ratkaisut

Toimenpide

Bioterminaali Ylä-
Kainuuseen sis. Palvelut ja
operaattorin

Yksityistiet ja niiden
parantaminen
(tarvekartoitus olemassa)

Puun korjuun logistiikan
kehittäminen (pudottaa
hankintakustannuksia)

Kehittämiskärki:

**Asennemuutos paikalliseen
bioenergiamyönteisyyteen**

Toimenpide

Kuntapäätäjien (Ihm- ja
virkam.) informointi ->
tietopaketti sis. aluetalous-
vaikutukset

Verkostoituminen ja alueen
yrittäjien tunnettuuden
lisääminen (ja koulutus)

Kaavoitus

Imagon rakentaminen

Biotalouden tuotteet (jalostus)

Kainuun liitto

Kehittämiskärki:

Biojalostamoinvestoinnit

Toimenpide

Biojalostamo toteutettavuus
esiselvitys

Konseptin mukaisen suunnitelman
teko

YVA- ja kaavoitusprosessien
käynnistämiseen liittyvät
toimenpiteet

Puurakentamisen asiantuntija-
toiminnan vakiinnuttaminen

Puuteollisuuden asiakaslähtöisten
Liiketoiminta-avausten
toteutettavuusselvitykset

Kehittämiskärki:

**Kainuun
kilpailukykytekijöiden
tuotteistaminen ja alueen
markkinointi**

Toimenpide

Kainuun toimintaympäristön
kilpailukyvyyn osoittaminen
selvityksen ja esityksin

**Kehittämiskärki:
Tuotteistaminen ja vienti**

Toimenpide

Tuotekehitys, biotuotteille
mahdollisimman korkea
jalostusarvo Kainuussa
(Nanosellu /komposiittituotteet,
puuteollisuuden uudet tuotteet)

Kainuulaisen metsän tarina

Uusiutuva energia

Kainuun liitto

Kehittämiskärki:
Metsäenergian logistiikka ja polttoaineen jalostus

Toimenpide

Energiapuun terminaaliverkoston toteutus

Metsäautoteiden parantaminen ja kunnossapito

Teollinen pilketuotanto

Laatuhaketuotanto

Kehittämiskärki:
Biometaanin tuotanto ja käyttö (ml liikennekäyttö)

Toimenpide

Yksi iso jätteitä käsittelevä biokaasulaitos Kajaaniin

Maatilojen biokaasulaitosten rakentaminen

Liikennemetaanin tuotanto

Biokaasun jakelu ja käyttö

Kehittämiskärki:
Teknologia- ja palveluyritysklusterin kehittäminen

Toimenpide

Toiminta- ja oppimisympäristöt

Energiatehokkuuden edistäminen

Yritysyhteistyön aktivointi

Biotalouspalvelut (Luontomatkailu ja luontoperusteiset hyvinvointipalvelut)

Kainuun liitto

Kehittämiskärki:

Luonnon ympäristöön ja ekosysteemipalveluihin perustuva hyvinvointi- ja terveysturmatkailu

Toimenpide

Maakuntakaavan merkinnät: turvata kuntarajat ylittävät reitistöt maakuntakaava-prosessissa

Kuntakaavoitus: Kuntien otettavat MK merkinnät huomioon Master Planeissa ja kuntakaavoituksessa, Metsähallitus ja muut omistajat (hyväksyvät suunnitelmat ja noudattavat kaavamääräyksiä)

Reitistöjen hoito ja ylläpito

Kehittämiskärki:

Yritysten ja yritystoiminnan jatkuvuuden kehittäminen

Toimenpide

Laatu- ja ympäristöjärjestelmien käyttöönotto

Kansallisiin ja kv-tutkimustuloksiin perustuvan ennakoitiedon tuottaminen ja hyödyntäminen yritysten kehittämisessä

Kehittämiskärki:

Yritysten välinen sekä yritysten ja julkisen sektorin yhteistyö

Toimenpide

Alan yksityisen ja julkisen sektorin toimijoiden yhteistyön kehittäminen

Luontomatkailun, hyvinvointi- ja terveysturmatkailun yritysten välisen yhteistyön kehittäminen, jotta tulee lisää biotalouden aineettomia palveluita ja niihin yritystoimintaa

Yhteistyö Visit Finlandin kanssa: valitaan missä teemoissa Kainuun on yhteistyössä

Alan tuoteteemojen kartoittaminen ja yhteistyön tarjoaminen halukkaille yrityksille

